

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 A kiadványban átvéve:
 Egy évre — 18 kor.
 Helyben másban kérve:
 Egy évre — 20 kor.
 Helyben — 5 .
 Vidékre postán küldve:
 Egy évre — 24 kor.
 Helyben — 5 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Magyarország minden nap a boltok és
 könyvtárakban kapható.
 —
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 —
 A csekély összegű kérések visszaküldésére
 vagy megválaszolására nem vállalkozunk.
 —
 Hirdetések és hirdetőszolgálat
 kiadóhivatalunk intése alatt.
 —
 Helyes név: Tiszántúl.

NAGYVÁRAD, augusztus 30.

Uj földesurak.

(Dr. H. L.) Rohan a civilizáció. Hömpölygő árja magával sodorja a mult tradícióit. A modern ember közönyösen néz el hullámsírjuk felett, mert a maradiságok vesztén nem illik keseregni. Pedig ezeknek a tradícióknak erkölcsi értékükön felül nem egyszer igen becses anyagi értékük van nemcsak egyesekre, hanem az egész országra.

Szokás nálunk magyar kereskedelemről, magyar gyáriparról beszélni, amelyeket támogatni kell. Pedig magyar kereskedelem voltaképpen nincsen és magyar nagyipar nincsen. Vagy talán a »Pester Lloyd« törzsközönsége magyar? Bizony nem magyar az, hanem német és zsidó. Magyar fűszeresek, kis keresztény szatócsok, azok csak ugyan vannak a kereskedelemben, de nagy kereskedelmi céget ugyancsak keveset találunk magyarok, még kevésbé keresztények kezén. A paszományosok, fazekasok, szűrszabók és vargák, a kisiparosok magyarok, de a gazdag tőkével dolgozó ipari vállalatokról nagyon kevés esetben lehet ezt elmondani.

A földművelés igazán magyar foglalkozás volt a legutóbbi időkig. Most azonban már a magyar föld is idegenek kezére jut, ahol aztán a kenyértermő anyaföld éppen úgy spekuláció tárgya lesz, mint a rőfös portékák, vagy a norinbergi

árak. A földesuri kastélyok, a tornáczos nemesi udvarházak gazdát cserélnek. Talán a dob licitálja ki a régi urat, vagy hogy éppen azt akarja a kihurczolkodással megelőzni. Kivágják a topolyfákat az urasági parkokban s a kiszáritott halastavak helyén talán pálinkafőző kazánok füstölnek. Így csuszik ki a magyar földbirtokos osztály lába alól a megélhetés alapja, a föld, miről szomorú és kétségbevonhatatlan adatokat szolgáltat a telekkönyv.

Birtokos osztályunk másik nagy baja és hibája a bérletügy körül táruul föl. Földesuraink nagy részt bérletbe adják ki birtokukat, derűre-borura. És a bérlők között ismét igen sok a nem keresztény elem, — még egyházi birtokokon is, ami rendesen az előbbi javadalmak indolentiájából származik.

Vannak azonban ujabban dicsérendő kivételek. Egyesek szép példát adnak ugyanis a keresztény szociális szempontból is követésre méltó bérletrendszerre. Ez a példa, a környékbeli keresztény kisbirtokosok bevonása a bérletbe, parcellázás útján. Aminek megvan az országra nézve az a haszna, hogy a bérlet jövedelme magyar kézben marad, a földesurra nézve az a haszna, hogy földjét nem zsarolják ki a bérlet tartama alatt, emellett természetesen a népet is közelebb hozza a felsőbb osztályokhoz.

Az új földesurakkal és bérlőkkel kerülnek fölszínre a zsidó gazdatisztek is.

A marhakereskedőkből, lócsiszárokból lett ispánok, a gabonaszénalókból lett kasznárok és a vagyonbukott kereskedőkből lett tisztartók. A gazdatisztek sorsa amúgy sem valami irigylendő Magyarországon, ezek a dilettáns nemzetgazdák még rosszabbá teszik. Ők nem csekély részben okai annak a gyászos helyzetnek, amelyben az alkalmazás nélkül levő gazdatisztek szűkölködnek.

No persze, amilyen a gazda, olyan a cseléd is. És nem pusztá levegőverdesés ám az az ismert mondás, hogy azért nincsenek manap jó cselédek, mert már nincsenek igazi, jó urak. Az olyan uraság, bérlő, vagy gazdatiszt, aki nem szereli a gazdaságot, hanem csak préseli, hogy minden cseppet kisajtoljon belőle, aligha él valami patriarkális viszonyban cselédeivel, már pedig az uradalmi cselédség, a maga elszigeteltségében, künn a pusztán legjobban rá van utalva a jó bánásmódra.

Résen legyenek a magyar földesurak, mert minden talpalatnyi földért nemcsak az ősök czimertermének, de a nemzet itélőszékének is felelősek. Szorgalmas magyar földesurak, lelkiismeretes bérlők, emberséges szakértők és munkaszerető gazdatisztek és hü cselédség, nagyot lendíthetnek az eladósodott magyar föld helyzetén s ezzel az egész ország népének a sorsán.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy bohózat író naplójából.

Írta: Ernest Blum.

Első ifjúságomban a komédiás pályára léptem s egy napon az a vágyam támadt, hogy elszereződjem egy nyári vándortársulathoz, amely egyik tengeri fürdőhelyről a másikra huzza Thespis szekerét. Hja, a tenger! Sohasem láttam a sós vizet, melynek végtelenségéről annyit hallottam s amelyet minden áron látni szerettem volna. Egyik színész kollégám egy vándortársulat vállalkozójához utasított, aki éppen tagokat toborzott »tengeri fürdőhelyek kizsákmányolására«, amint ő maga büszkén hangoztatta.

Azonnal hozzáírtam. Szíves tudomásul hozom, hogy akkoriban kereken 15 éves voltam.

— Milyen szerepkörre vállalkozik? — kérdezte az igazgató tőlem.

— Valameennyire, de kiváltképpen apa-szerepekre — feleltem én határozottsággal.

Az igazgató tágranyilt szemekkel nézett reám. Pedig valóban játszottam már hasonló szerepet egy kis külvárosi színházban, az igaz, hogy kelleetlenül, mert a háládatlan szerepet nekem, mint legfiatalabbnak kellett átvennem. Az arcomat ugyan nem sikerült elvétnenem, de kellő párnázással potrohot csinálhattam magamnak, ami fölötte kedvemre való volt, minthogy ily módon férfiasnak látszottam. Egész színészpályámnak különben legnagyobb gyönyörűsége az volt, amikor egy kis vidéki lapocskán az előadásunkról írott kritikában rólam is megemlékezett, még pedig ekképpen:

»... Olyan volt, mint egy alulról fölfelé öregedő fisláls.«

Az igazgató, miután eléggé megbámult ajánlatom hallatára, gondolkozási időt kért.

— Jöjjön el néhány nap múlva

Néhány nappal később ismét előtte álltam s ekkor a legkomolyabb arccal tudomra adta a következőket:

— Apára jelenleg nincs szükségem A fiam aki 18 éves és jóval idősebbnek látszik önnél, játszsza az apa-szerepeket. Hanem szükségem van egy anyára. Ha akarja, vegye át az anya-szerepeket a társulatomnál.

Bevallom, hogy ez a kijelentés döbbenet-szerű meglepetést keltett bennem. Nem azért, mintha az anya-szerepeket nem láthattam volna el épen oly jól, mint az apa-szerepeket, hanem azért, mert legkinosabb színpadi szereplésemet juttatta eszembe: azt amikor egyszer szintén anya voltam és orkászzerű fűty jutalmazott meg.

— Bocsánat — feleltem határozott hangon, erre az egyre nem vállalkozom.

— No, — mondta az igazgató, ha ez épen nem tetszik, beléphet hozzám sugónak.

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer:

tüdőbetegségeknél, lélegzőszervek hurutos bajainál, valamint idült bronchitis, számarhurut és különösen lábbadozóknál

influenza után ajánlatik. Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4.— kor-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg az alanti czéggel legyen ellátva:

F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár Basel (Svájc)

A belügyminiszter a nyugdíjgye- tekkel szemben.

Régi kísérlet már, hogy iparosok vagy más foglalkozásnak magán jellegű nyugdíjgyesületet létesítsenek. Az újonnan alakuló ilyen nyugdíjgyesületekkel szemben követeendő eljárásról a belügyminiszter a következő rendeletet adta ki:

Ujabb időben mindinkább észlelhető az a törekvés, hogy az ugyanazon foglalkozásu munkások és iparosok egyes körei, de általában a társadalom különféle osztályai nyugdíj- és segélygyeletek létesítése által kívánják maguk részére nyugdíjat és különféle címeken segélyt biztosítani.

E szándék elvi szempontból csak helyesíthető ugyan, azonban egyrészt a szerzett tapasztalatok arról győzték meg, hogy a magán-nyugdíj útján létesült ily nyugdíj és segélygyesületek alapszabályaiban kitűzött célok, t. i. állandó keresetképtelenség esetén a tagok rokkantséggyógyezése az egyesületi tagok özvegyeinek, árváinak gyámolítása, egyesületi szervezkedés keretében sikeresen el nem érhető; másrészt tekintetbe veendő, hogy a most említett ténykedések tulajdonképpen a biztosítási üzlet körébe tartoznak, továbbá, hogy az 1875. évi XXXVII. törvény 223. §-ának ama rendelkezéseinek fogva, mely szerint az a társaság, mely tagjai hitelének, keresetének vagy gazdálkodásának közös üzletkezelés mellett, illetőleg a kölcsönösség alapján előmozdítására alakul, szövetkezettnek tekintetik, a szóban forgó céloknak a megvalósítása szövetkezeti alakulásra utal.

Ez okból mindazokat az egyesületeket, a melyek a jövőben hitelnyújtás vagy bizonyos esemény, pl. halál, munkaképtelenség, katonává sorozás stb. bekövetkezésének esetére vagyoni előnyök nyújtásának biztosítása végett keletkeznek, a kereskedelmi törvény fenti intézkedése alapján szövetkezeti átalakulásra kívánom utasítani és ez alól az eljárás alól kizárólag az olyan egyesületek veendő ki, amelyeknek alapszabályaiból nyilvánvaló, hogy céljuk tisztán jótékonyág gyakorlása.

Tájékoztató végett a kereskedelemügyi miniszter ural egyetértőleg meg kívánom még jegyezni, hogy újabb időben az iparostületek által létesíteni szándékolt nyugdíj- és segélygyeletek egyleti alapon szintén nem alapíthatók meg, mert az ily egylet az ipartörvény 126. §-ának d) pontjában említett segélypénztárak fogalma alá sem vonható, mivel a hivatkozott törvény 142. és 143. §-ai értelmében az egyes iparostületekhez tartozó iparágak segédeinek se-

gélypénztárai értendők a 126. §. d) pontban foglalt segélypénztárak alatt; a 142. és 143. §-ait pedig az 1901. XIV. t.-cikk 86. §-a kifejezetten hatályon kívül helyezte, külön szabályozta az iparostületek által létesíthető beteggyógyító pénztárak intézményét. De ettől eltekintve, az ipartörvény egyáltalán nem nyújt arra alapot, hogy valamely iparostület segély- vagy nyugdíjpénztárt alakítva, tagjait abba belekényszeríthesse, mert az iparostület maga kényszerítéssel elvére alapított egyesület ugyan, de az iparostület tagjai által létesített segély- és nyugdíjpénztárakra kényszerítés elve törvényes alap hiányában ki nem terjeszhető, hatályon kívül helyeztetik.

A keletázsiai háború.

Éhínség Port-Arthurban.

Csifu, augusztus 30. Egyre nagyobb tömegben érkeznek kínai menekültek, akik először Dalniban találtak menedéket. A kínaiak valószínűleg rémképeket festenek a vár és az őrség állapotáról. Határozottan állítják, hogy végső szükség esetén szenvednek élelmi szerekben már a várban s egyedül az a remény tarja még az őrségben az ellentállást, hogy Kuropatkin felmenő serege már utban van. Az őrséggel ugyanis ezt hitték el a tisztok. De így is csak a legnagyobb biztatások árán vehetik rá az elcsigázott katonákat az ellenállásra. Az összedőzt város egészen kihalt. Mindenki elvesztette már reményét, az éhínség is kezdi már felütni fejét és a lakosságból csak a gazdagoknak csurran-csöppen élelmi szer. Az is csak nagyon sovány táplálék, mert a huskészet már egészen elfogyott. A lisztraktárak is kiürültek, félben vannak. Általános a nézet, hogy Port-Artur az éhínség miatt sem tarthatja magát egy hónapnál tovább, mert akkora már teljesen hiján lesznek mindennemű élelmiszerek. Csak a tábornokok lovai vannak még életben, de most már ezekre került a sor. Az Incesan-erőd elfoglalását, akik ismerik az erődöket, az ostrom legnagyobb eseményének tartják. Azt hiszik, hogy Port-Artur birtokát az osztrák eldöntötte már, mert ezt uralják az összes erődök, mivel messze kimagaslik a többi hegylenczolon, melyen az erődök épülnek.

Egy hónap, egy év.

Pétervár, aug. 30. Császári napirány szerint a Port-Artur védői közt levő összes rendfokozatos katonai személyeknek 1904. május 1-től az ostrom végéig szolgálati idejükből

egy hónap egy szolgálati évnek számítatik. A császár Süssel tábornoknak vitészségért a III. osztályú György-keresztet adományozta.

Orosz hajók javítása.

Mukden, aug. 30. Az orosz távirati ügynökségnek jelentik Vladivosztkából, hogy a Rosszija és Gromoboj czirkálók javítása gyorsan halad és legközelebb be lesz fejezve. Alex-jev tengernagy és Linevics tábornok itt vannak. Mukdenbe naponta új csapatok érkeznek.

Ujabb csapatok a harcra.

Revocserkavszk, aug. 30. Miklós csár Alexandrovics Mihály és Nikolajevics Nikolaj nagyhercegek kíséretében tegnap reggel ideérkezett és szemlét tartott a dóni kozákseregnek a háboruba induló négy divíziója felett, mely alkalommal szerencsét kívánt a csapatoknak és áldását adta rájuk.

Az orosz becsületszó.

Páris, aug. 30. A mikádó jegyzéket intézett a batalmakhoz, amelyben tiltakozik az ellen, hogy a leszerelt orosz hajók legénysége, dacára annak, hogy becsületszavukat adták, hogy nem harcolnak a háboruban, most a balti flottán kap alkalmazást. Az itteni diplomáciai körökben, mikor a vád valóságáról meggyőződtek, az oroszok ezen ténykedése élénk visszatetszést keltett.

Port-Artur utolsó órái.

London, aug. 30. Tokióból jelentik a «Standard»-nak: Attól a naptól kezdve, hogy a liaotesani löporraktár a levegőbe repült, a port-artur-i helyőrség füstnélküli löpor nélkül van. A nagy hőség miatt vászon ruhában harcolnak. A tisztok és legénység teljesen csüggedtek és reményvesztettek és az előőrsek csak úgy közelednek a japánok felé, ha a tisztok erre kényszerítik őket.

Kuropatkin visszavonul.

Budapest, aug. 30. (Saj. tud. táv.) Londonból jelentik: Kuropatkin csapatait visszavonja észak felé, mert Liaojang környéke alacsony fekvésű a háború viselésére. Az a körülmény, hogy Ansancsangot és Ampinget az oroszok kiürítették, arra vall, hogy Liaojangot sem fogják tartani, hanem visszavonulnak Mukdenbe, esetleg Karbinba, ha ugyan sikerül e tervük, mert a japánok szünetlenül támadnak és semmi áldozattól vissza nem riadnak.

A japánok sikere.

Budapest, aug. 30. (Saját tud. táv.) Londonból jelentik: Ansancsang és Amping vasárnap óta japán kézben van. Tokióból érkezett jelentések szerint Amping mellett két ezren estek el a japánok soraihoz. Az oroszok vesztesége szintén igen nagy. A japánok Ansancsangnál és Ampingnél 8—8 orosz ágyút ejtettek zsákmányul.

Saharov jelentése.

Budapest, aug. 30. (Saját tud. táv.) Pétervárról közlik velünk Saharov tábornok jelentését, mely szerint a japánok 30-án reggel tüzéségi harcot kezdtek az oroszok előretolt csapatai ellen. 9 órakor d. e. kitünt, hogy a japán támadás az orosz csapatok középállása ellen irányul. A japánok srappel lövegei nagy pusztítást tettek az oroszok között.

Port-Artur ostroma.

Budapest, aug. 30. (Saját tud. táv.) Londonból jelentik: Már a japánok sem biznak oly nagyon Port-Artur hamaros

Ezt habozás nélkül elfogadtam, abban legalább bizonyos lehettem, hogy ki nem fűtyülhetnek. Hiszen a földolog számomra az volt, hogy a tengert lássam.

A szerződéssel hamar megegyeztünk: napi 2 frank gázi, ingyen utazás a harmadik osztályon és a nevem rajta lesz a szinlapon.

— Melyik tengeri fürdőnél kezdjük? — kérdeztem reményteljes boldogsággal.

— Semmiféle tengeri fürdőhelynél sem kezdjük, — felelte az igazgató. — Falról-falra vándorolunk Normandia tengerpartjához és az első állomásunk természetesen Páris mellett Asmiéres lesz.

— Ah!

— Es pedig azért kezdjük Asmiéresnél, mert ez a vasútvonalon fekszik.

Nem volt más választásom, tehát beletörődtem. Elindultunk. A derék kis Asmiéresben szerencsém volt Soulié «A genetsi kolostor» című darabját sugni, amit annyi tökélyvel végeztem, hogy a nézőközönség kizárólag az én hangomat hallotta, mert a szerepet kollégáim közül egyik sem tudta. Sajnos azonban, a közönség nagyon hálátlan volt irántunk és «elfelejtett az előadásunkra jönni», mint egyik pályatársam szellemesen megjegyezte. Az igazgató arca elkomorult s én, hogy vigasztaljam, gy szóltam hozzá:

— Mit akar? hiszen az előkelő emberek mind a tengerparton üdülnek; oda kell mennünk hozzájuk. Biztos vagyok abban, hogy már várnak bennünket.

— Majd oda jutunk! — felelte az igazgató. Csak rageszkodjunk az utitervünkhöz.

Másnap Suresnes városban játszottunk. Hanem ott még szomorubb sors várt ránk. Egyetlen ember jelentkezett a pénztárnál, hogy jegyet vásároljon; egyetlen egy! Az előadást természetesen nem lehetett megtartani s az igazgató következő napon összegyűjtve maga körül a társulatát, ezt a beszédet tartotta nekünk:

— Vállalatom balulütött be. Minthogy szerződés szerint jogom van önöket az első hét elmúltával elbocsátani, ezennel felbontom tehát a szerződésünket, mert még a gázsit sem tudom önöknek kifizetni. Isten áldja meg önöket, hölgyeim és uraim!

Nekem négy-frankkal tartozott a direktor. Gyalog kellett Suresnesből visszatérnem Párizsba. A Szajna mentén indultam el s miközben éhezve, fáradtan a folyam hullámain néztem, idealizmusom legalább azt a játékot engedte meg a fantáziámnak, hogy a Szajna tengernek néztem. Így láttam meg életemben először az oceánt.

elestében. 27-ike óta egyre tart az általános ostrom, de a japánok folyton visszaveretnek. A Liaotesan erőd irányában elsüllyesztettek két orosz hajót, melyek élelmet szállítottak Port-Arthurba.

Az V. erőd üresen áll, egy fél sem szállja meg, mert nehezen lehet védekezni. Vasárnap 400 orosz sebesültet szállítottak el 30 szekéren. Togó tenger-nagy 50 ágyut szállított partra az ostromhoz.

UJDONSAGOK.

Egy kis statisztika.

Mai világban akié a vagyon, azé a hatalom.

Tegnapi számunkban egy hosszú névsor jelent meg azokról, akik a legtöbb adót fizetik Nagyváradon.

Erdemes lesz egy kis számításban előállítani, miképpen oszlik meg Nagyváradon a vagyon és a jóllét a legvagyonosabb osztályokban vallás szerint?

Jellemző már az, hogy Szent László városának legtöbb adófizetői élén két zsidó-német név ékeskedik. Az adó mennyisége szerint csoportokba osztva, statisztikánk ekként alakul:

adóösszeg K.	keresztény,	zsidó,	összesen
4000-en felül	1	2	3
2000—4000	9	7	16
1000—2000	9	14	23
500—1000	27	48	75
400—500	15	21	36
Összesen:	61	92	153

A mi százalékokban kifejezve annyit jelent, hogy a legtöbb adót fizetők közül csak 402 keresztény van, a zsidók arányszáma pedig pontosan 60 százalékot tesz ki. A keresztények egyetlen egy adócsoportban emelkednek csekélyke többségre: a 2000—4000 koronát fizetők között.

A többi csoportban a keresztények száma sokkalta kevesebb, mint a zsidóké. Csoda-e, ha Szent László városa lassankint teljesen kivetkőzik ősi jellegéből?

Mert hogy az ősi jelleg elváltozását a külsőségeken se feledjük: 92 legtöbb adót fizető, a haza vagyonából meggazdagodott zsidó közül 14 nek a neve magyar, 78-é sült német.

*** Az új rend a városházán.** A városházán szép állapotokat teremtett az új rend: a kiereszkolt délelőtti hivatalos óra és a tömeges szabadságolás. A restanczia óriási mérvben megszorított s most nem fogják győzni a hátralékok ledolgozását. A tanács bölcsei különös módon akarják elenyésztetni az összegyűlt hátralékokat: a szegény napidíjasok és irnokok megnyomorításával. Új rendet hoznak be, amely szerint naponként megszámlálják, hogy mit dolgoznak. Dolgozni kell, aki a város pénzét felveszi, de a kiszabott munka mennyiségének emberinek kell lenni s nem szabad a szegény embereket csak azért tulterhelni, mert kevesebb fizetést kapnak. Tessék a tanács tagjainak s a többi főbb tisztviselőknél is dolgozni szorgalmasan, ne más dolgozza fel helyettük a reájuk eső munkát, mint egyik-másik főbb tisztviselőnél látjuk. De hát a város mindennel így van. Akár a munkáról, akár a fizetésemelésről van szó, mindég a kis emberek huzzák a rövidébbet.

*** A színház tűzbiztonsága.** A chicagói színház égése után mindenütt a színházak tűzbiztonságát tárgyalták. Gerő Armin, Nagyvárad város rendőr főkapitánya a szaktérfiakat értekezletre hívta, a melyen megállapították azokat az intézkedéseket, amelyek a Szigligeti-színház tűzbiztonságának emelése céljából szükségesek. Erre nézve Kőszeghy József városi főmérnök megtette észrevételeit. A városi tanács a legszükségesebb és kevesebb költségbe kerülő intézkedéseket már foganatosította, a többire nézve pedig véleményt kér a színházi bizottságtól. Tegnap tartott ülést e tárgyban a színházi bizottság, dr. Hoványi Géza elnöke alatt, amelyen jelen voltak Mezey Mihály, Hlatky Endre, Komlóssy József, Harmathy Károly, Farkas Izidor, Stark Gyula, dr. Mihály Lajos, dr. Kornstein Lajos, Gyémánt Jenő és Eleméry Ferencz jegyző. Pontonként tárgyalták a főkapitány és a főmérnök javaslatait. A diszletraktárt a főkapitány a színház mögött óhajtaná, hogy a diszletek könnyen kiszállíthatók legyenek, míg a főmérnök a mostani diszletraktár udvarán javasolja egy új diszletraktár felépítését, a mostani diszletraktárt pedig építtesse ki a város két emeletes bérházzá. A színházi bizottság véleményezi, hogy a diszletraktár helyének megváltoztatását helyesli kezelési és a diszletek rongálásának elkerülése szempontjából. Óhajtaná, hogy az új diszletraktár a színház megnagyobbításával együtt oldassék meg a színház háta mögött. A kérdés gazdasági oldalát tanulmányozza a tanács. Távolság semmi esetre ne vigyék a diszletraktárt. Míg a kérdés megoldásra jut, a mai állapot tartassék fenn. — A vasfüggöny szerkezetének villamos erőre való átvitelét helyesli a bizottság. — A füstszelvények kibővítésével várnak, míg a Rimanóczy találmánya ki lesz bővítve. — A karzat dobogóját a tanács már kiszélesítette s így a lejárat meg van könnyítve. — Hosszabb vita keletkezett a főmérnök azon javaslatáról, hogy a színház két oldalán a karzatoknál levő terraszokról diszes vaslépcső vezessen le az utcára, a melyen vész esetén a karzati közönség baj nélkül lejuthat a szabadba. A bizottság elvileg helyesli a szükség lépcsőt, de a tervet óhajta látni. — Azonnal foganatosítani kéri a főmérnök azon javaslatát, hogy a színház mostani villamosvezetéke a mostani faburkolat helyét fémburkolattal láttassék el. — A legstürgebbnek találta a színházi-bizottság, hogy a színház felügyelője és családja még a szezon megkezdése előtt kilakoltassék a színházi-épületből, mert a mostani állapot tarthatatlan. — A város törvényhatóságának azon határozatát, hogy Somogyi Károlynak adja újabb 3 évre a Szigligeti-színházat, a miniszter jóváhagyta. A megkötendő szerződést a színházi-bizottság legközelebbi ülésén tárgyalják.

*** Dráma az égő kunyhóban.** Tragikus eset történt tegnapelőtt éjjel Tés község határában, hol egy asszony gyilkossági merényletet követett el a férj és annak szeretője ellen. Parti Ambrus mezőőr volt Tésben s hogy a gondjaira bízott területet jobban őrizze, a határban kunyhót épített magának s ott tartózkodott állandóan. Partinak szerelmi viszonya volt egy Borzsa Pálné nevű özvegyasszonnyal s azért lakott a kunyhóban, hogy a menyecske kijárhasson hozzá. Parti felesége gyanította, hogy a férje hűtlen lett hozzá s ezért már több ízben leskelődött utána. Pénteken aztán megleste Borzsánét, amint a férje kunyhójába ment este 9 óra után. Partiné a felfedezés után bosszúra határozta el magát. Még aznap este elment a só-

gorához, Turi Jánoshoz, hogy adja kölcsön a fegyverét éjszakára, mert a férje fegyvere elromlott s fegyver nélkül bajos éjszaka a határban lenni. Turi gyanútlanul adta át a töltött fegyvert, amivel aztán Partiné kiment a határba s egyenesen a kunyhónak tartott. Mikor odaért, hallgatódzott egy ideig s amint meggyőződött, hogy Borzsáné még mindig ott van a kunyhóban, előbb felgyújtotta a kunyhót s amikor a szerelmesek kiakartak futni az égő kunyhóból, az asszony rájuk süllytötte a fegyvert kétszer. Az egyik golyó Borzsánét halálosan találta, a másik pedig a hűtlen férjet súlyosan megsebesítette. A lövés után Partiné eldobta a fegyvert és elmenekült. Az esetet csak másnap reggel tudták meg a faluban, amikor a mezei munkások a súlyosan sérült mezőőrt megtalálták, aki elmondta, hogy mi történt vele az éjjel? Parti Ambrus sérülése életveszélyes. A merénylő asszonyt letartóztatták.

*** Elhunyt huszáralezredes.** Márkus és batizfalvi Mária Rezső cs. és kir. kamarás, cs. és kir. nyugalmazott huszáralezredes f. é. augusztus hó 29-én 68 éves korában Lőcsén meghalt.

*** Rendelet az asztaltársaságokról.** A belügyminiszter az Asztaltársaság cím alatt nyilvánuló egyesületi szervezkedés ellenőrzése tárgyában valamennyi törvényhatósághoz körrendeletet intézett. E szerint:

Asztaltársaságok csak akkor alakulhatnak kormányhatóságilag láttamozott alapszabályok nélkül, ha működésük a tagok baráti érintkezésének keretén túl nem terjed, szervezettel nem bírnak és a tagokra nézve sem jogokat, sem pedig kötelezettségeket meg nem állapítanak.

A polgároknak Asztaltársaság cím alatt való minden oly egyesülését azonban, mely szervezettel bír, vagy tagjai részére jogokat és kötelezettségeket állapít meg, vagy végül a tagok körén kívül a társadalomra is kiható akár politikai, akár társadalmi, közmívelődési, vagy jótékonyági célok elérésére irányul — ha külön szervezettel vagy helyiséggel nem bír is — egyesületnek kell tekinteni, melyre nézve az 1873. évi 1394. Eln. sz., az 1875. évi 1508. Eln. sz. és az 1898. évi 2219. Eln. sz. a kibocsátott belügyminiszteri körrendeletek alkalmazandók. Felhívja ennélfogva, hogy a törvényhatóság lakosságát az Asztaltársaságok fogalmáról elterjedt felfogás téves volta felől megfelelő módon világosítsa fel, az asztaltársaságok keletkezését általában figyelemmel kísérvé s ott, ahol Asztaltársaság, a tagokra nézve jogokat és kötelezettségeket megállapító egyesületi szervezettel, a fentebb megjelölt célok valamelyikének érdekében létesül, az alapszabályok alkotására és az alapszabályoknak a királyi kormányhoz leendő bemutatására hívja föl: ha pedig ezen asztaltársaságok e rendelkezésnek eleget nem tennének, úgy ellenük egyrészt a szabályellenes egyesület-alakítás s az abban való részvétel tárgyában kibocsátott 1898. évi 1136. Eln. sz. belügyminiszteri körrendelet, esetleg — ha ezen asztaltársaságok összejelöltele népgyűlés jellegével bírnak — a népgyűlések tárgyában kibocsátott 1898. évi 766. Eln. számú belügyminiszteri körrendelet értelmében járjon el.

*** Tettért betörő.** A Rimanóczy-féle téglagyár művezetőjének, Hodosi Géának lakásába szombatra virradóra éjszaka betörtök, de csak 26 korona pénzt tudtak elvinni. Káros panaszra folytán még szombaton elfogta a tettest, Tóth Ferencz debreczeni illetőségű munkás személyében a rendőrség. Tóth azonban mind a mai napig erősen tagadja, hogy ő tört be Hodosihoz. Tegnap azonban beismerte, hogy feszítésvással törte fel az ajtót s az ellopott pénzt a telepen elásta. Atkisérték a királyi ügyészségre.

*** Leszurta a testvérét.** Nagy-Szeben mellett Benne községben egy Sift György nevű paraszt a napokban vitatkozás közben meg-

szurta késsel testvérét, Sift Jánost, aki négy napiszünet után a segesvári kórházban meghalt. A testvérgyilkost, aki azt állítja, hogy a tett elkövetésekor ittas volt, átadták az ügyészségnek.

*** Műkedvelői előadás a Kossuth- és Szacsavay szoborra.** A nagyváradai iparos ifjuság önképző köre augusztus hó 20. és 21-én műkedvelői előadást rendezett a Szigligeti színházban. Az önképző kör még egyszer meg akarja ismételni a műkedvelői előadást s azon kérelemmel fordult a városi tanácshoz, hogy szeptember 11-én engedje át a Szigligeti színházat, a díszleteket s tekintettel a nemes célra, esetleg a világitást is ingyen adja ez alkalomra. Az iparos ifjak úgy is az előadás jövedelmét a Nagyváradon felállítandó Kossuth- és Szacsavay szobrok alapja javára fordítanák. A városi tanács valószínűleg ma határoz a kérelem felett.

*** Halálozás.** Szilágyi Sándor nagyváradai ház- és szőlőtulajdonos neje, született Kozák Mária, augusztus 29-én éjjel 11 órakor elhunyt. Temetése ma, szerdán, augusztus 31-én délután 3 órakor lesz a Rét-utcai gyászházból.

*** Meglopta a sógorát.** Lunczer Béla molnár tegnapelőtt este a Csillagvároson lakodalomban volt. Tíz óra tájban fölmelegedvén, levette kabátját és megőrzés végett átadta sógornőjének Tulkán Pálnénak. Mikor kabátját ismét felhuzta, észrevette, hogy az ezüst zsebórája lánczostól hiányzik belőle. Másnap kutatni kezdett az elkallódott zsebóra után és pedig sikerrel. Megtalálta az elkallódott zsebórát egy Zöldfa-utcai tüzletben, ahol Lunczer panaszos szerint saját sógorasszonya adta el a lopott órát.

*** Az előkelő bemutatkozás.** A generális ur derék, humánus ember volt, egyetlen gyöngéje a nemessége. Bemutatkozásnál a világot sem ezgedte volna el a predikátumát.

— Szilasi Szilassy István.

Lassankint annyira átment ez a szokása a köztudathoz, hogy a tisztjei is csak úgy emlékeztek meg róla: Itthon van szilasi Szilassy? vagy: rossz kedve van szilasi Szilassynak?

Egyszer a vidéken levő zászlóaljhoz várták szemlére, izgatottak voltak a fiúk, egész nap lóttak-futottak. Este tízkor érkezett meg a vonat, mindenek előtt vacsoráról kellett gondoskodni a legelőkelőbb vendéglőben.

— Tizenketten leszünk! — mondta a segéd-tiszt a vendéglősnek.

— Talán vendéget tetszenek várni? — kérdezte amaz a feldbindni láttára.

— Igen; szilasi Szilassy jön. A generális.

— És miért kell a nevét kétszer mondani?

A segéd-tiszt gondolt egyet.

— Ezt se tudja? Minden előkelő ember így szokott tenni.

Végre elérkezett a nagy pillanat is, a pléh-galléros ur farkaséhesen berobogott az étterembe. Akkorára frakkba vágta magát a gazda is és mély hajlongások közt fogadta az ajtóban:

— Kegyelmes uram, engedje meg, hogy bemutatssam magam, én vagyok a vendéglő tulajdonosa: Kohn Kohn Mór.

*** Meglopták, míg aludt.** Balogh János atyási lakos tegnapelőtt este egy Kolozsvári-utcai vendéglőbe betért Bán Demeterrel éjjeli szállásra. Baloghot csakhamar elnyomta a buzgóság, mely alkalmas pillanatot Bán felhasználva kizsebelte alvó társát és 30 koronát vitt el tőle. Tegnap elfogta a rendőrség Balogh panaszára alapján a tolvajt, ki a lopott pénz egy részén forgópisztolyt és töltényeket vásárolt. Atkisérték a járásbíróhoz.

*** Drága ülések.** Marián László helynélküli kecsis tegnap délután a temesvári sör-csarnokban iszogatót. E közben odament hozzá Sanyó Sándor nevű cimborája és megölelte. Az ölelgetés kapcsán Marián zsebéből eltűnt katonakönyve a benne volt 40 korona pénzzel együtt. Marián panaszára a rendőrség az eljárást folyamatba tette.

*** A libatolvajok a rendőrség kezében.** A tegnap közölt 6 libalopás tetteseit tegnap elfogta a rendőrség Mezei László és Handa Lajos Várad-Velenczén lakó cigányok személyében. A beismerésben levő tolvajok lezártattak.

*** Földönfutók lettek.** Kisucza-Ujhelyen a minapi nagy tűzvész után, amely 345 házat és temérdek gazda ági épületet, gabonát stb. elpusztított, most tartós eső esik és vagy 1500 hajléktalan ember pinczékben, odukban, a romok között és néhány megmaradt csűrben keres menedéket az eső és hideg ellen. A nyomor igen nagy. Szmda Kálmán esperes-plébános esdő szózatban könyörög hiveinek támogatásáért, felsegítéséért, étel- és ruhaneműekért és bármily más könyörödományokért.

*** Lopások.** Özv. Róth Eliásné ruhaárus Rózsa-utca 101 szám alatt levő fásszínjét az éjszaka feltörték és abból 90 korona értékű kabátokat és nadrágokat loptak. Eljárás folyamatban. — *Csoma László* honvéd főhadnagy Szent Lászlóter 14 szám alatt levő lakásába tegnap délután 2 órakor egy ismeretlen nő állított be, aki a lépcsőházban levő szőnyeget hirtelen felnyalabolta és megakart vele lépni. A főhadnagy tisztiszolgája azonban nyakoncsipte a tolvajt és a rendőrségre hozta. Itt a tolvajjában *Pető Juli* nevű notórius slakot ismerték fel, akit nyomban le is zártak.

x Szülők figyelmébe. Az iskola idény küszöbén nagy gondot okoz a szülőknek, hogy hol szerzethetnek be gyermekeiknek olyan jimmio-égű cipőt, kalapot, fehérneműt, olcsó trócot harisnyát, a mely bármely gyermek pajkos-ságával daczolva sokáig eltart. Jól jár a szülő, ki e czélből Leitner Lázár jóhírű régi nagykereskedő czéget keresi fel, mert ott nem csak a legjobbat, de a legolcsóbban is szerezheti be gyermeke kelengyjét.

x Különlegességek gyűjteménye. A ki női divatcikkek terén valódi különlegességeket és exquisit újdonságokat akar látni, melyek máskülönben csakis világvárosokban láthatók, az nézze meg a Kovács L. és Társa Nagyváradon (Zöldfa-utca, Deutsch K. üvegkereskedésével szemben) ujonnan megnyílt nagy női divatruházat, mely látványosság számba megy. Tessék e jónévű, megbízható czég mai számunkban közzétett hirdetését figyelmére méltatni.

Mi történt Zs. fokon?

Mert azt bizonytalanságban tudni, hogy Siófok, mint Lipótváros nyári expozitúrája, Hegyesi Spitzné jóvoltából Zs. fokra magyarosította a nevét.

Zs. fokon rendszeren szokott történni valami.

Nemrég egy kis pofozkodás történt. Kettőn összepofozkodtak, kettőn segítettek, még kettőn csatlakoztak hozzájuk, a két asszony is közbelépett, meg a két szolgáló, a pinczér békítő akart lenni, azt is felpofozták, a többi pinczér segített a felpofozottak, erre ők is pofont kaptak, pofont adtak — s végre a lovagiasság szabályai szerint a pofonokat kérték meg nem történnék tekinteni s a kapott pofonok fentartásával kibékültek.

Azóta 3 hét is eltelt; sok ahhoz, hogy Zs. fok szenzáció nélkül legyen.

Nem is maradt sokáig.

Egy lipótvárosi bankárné zónázott le Zs. fokra.

Alighogy a fiatal asszony megérkezett, szépsége feltűnt a fürdő igazgatójának. A vendégek csakhamar suttogni kezdtek különös figyelmességről, gavalléros előékenységről, ami természetes-n kötelessége minden jó fürdőigazgatónak vendégeivel szemben. Csakhogy az igazgató ur figyelmességét a csinos budapesti menyecske köré összpontosította.

A férj, aki természetesen Budapesten nagyon el van foglalva a hivatalában, legkésőbb tudta meg az ilyesmit, mert hát ki vállalkoznék arra az áldatlan szerepre, hogy felszabadítson egy Otellót. A nyár vége azonban rohamosan közeledett és az igazgatónak sietnie kellett, hogy elérje a célját. Minő czélját? Azt elmondja az eredmény.

A menyecske nem csak a Balaton, hanem a szerelem hullámaiban is fürdőzött. S a mint vége lett az idénynek, egyszerre vége lett az igazgató urnak is. Kőd előtte, kőd utána.

A kőd azonban rózsaszínű volt, mert rövid kutatás után kiderült, hogy a lipótvárosi menyecske is eltűnt. Hosszabb firtatás ezt is napfényre hozta, hogy Jerichó rózsája és az igazgató ur együtt utaztak el s meg sem álltak egy svájci villáig.

A férj pedig még ma is nyugodtan ül az irodában s várja a hirt, mikor jön haza a feleség?

Zs. fokon pedig főnek a lipótvárosi fejek. Ki adja tudtára a férjnek, hogy bájos neje — utikurára ment, még pedig (oh, bizonynyal egészségügyi szempontokból) a fürdőigazgatóval?

IRODALOM.

Magyar gazdák szemléje. A magyar gazdaközönség folyóirata, szerkeszti *Bernát István*. Az augusztusi füzet következő, kiválóan érdekes tartalommal jelent meg: Szocialpolitika a tót felvidéken. (Emödy József). — A politikai és szociális harc Belgiumban. — Magyar munkásmozgalmak és szociális tevékenység. (Mailáth József gróf). — Az erkölcsi garanciák. (Nagy Emil dr.). — Amerika versenye. (Löherer Andor). — A kereskedelmi politika világtörténelmi szerepe a XX. században. (Czettler Jenő dr.). — A magyar iparosság szociális téren. — Komlóforgalom és áralakulás 1903-ban. (Cséser Lajos). — A gazdasági fejlődés arányai. (K.) — Különlék: A nagybirtok jövője. — Az agrárszociálistizmus Olaszországban. — Szövetkezetek Dél-Tirolban. — Krónika.

Igazságszolgáltatás.

Szeptember havi esküdtek.

Két havi szünet után ismét megkezdte működését a nagyváradai kir. törvényszék, mint esküdtbírószék. A szeptember havi ülészak a jövő hónap 19-én veszi kezdetét. Ez ülészakra tegnap sorsolták ki az esküdtek évi lajstromából az esküdteket. A kisorsolás nyilvános ülésen történt a kir. törvényszéken *Bary József* törvényszéki elnök vezetése alatt. A törvényszék részéről *Szentlélek* László dr és *Gálbory* József tvszéki bírák voltak jelen. Az ügyészséget *Vámossy* Mihály dr kir. alügyész képviselte. Az urnából *Szentlélek* László a következő neveket húzta ki, és pedig:

Rendes esküdtek:

Kerekes Elek ügyvéd (Elesd), Gyulai János bérkocsis, Demjén Márton tanító (Pecze-Szent-Márton), Dobozy János lakatos, dr Móczár József tanár (Nagyszalonta), Meskó Boldizsár tisztviselő, ifj. Kugler Albert bankhivatalnok, Miskolczy József kereskedő (Sarkad), Barabás Béla tüzletvezető, Sebess Gyula földbirtokos (Feketető), Kocsár Lajos földbirtokos (Ermihályfalva), Borbély Imre tanító (Nagyszalonta), Vlád Agoston bádogos, dr Thury Kálmán ügyvéd, Sztarill János árvazéki tlnök, Ajtai Lajos tanító (Báránd), Waldmann Márk ügyvéd, Széles Lajos timár, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Pal Gábor tanító, Aczél Zsigmond tkp. t., Csatári Sándor ker. Kalmár Illés kántor, Ferencsik Odön püsp. főerdész, Schwarcz Miksa földbíró (Ilye). K. Polgár János földbirtokos (Komádi), ifj. Rimánóczy Kálmán építész, ifj. Keszttyús János építész, Kenyeres János földbirtokos (Nagyszalonta), Müller György vizszab. titkár (Nagyszalonta).

Pótesküdték:

Turi Imre háztulajdonos, Nemes Lajos timár, Rác János hentes, Kádár Gyula géplakatos, Eberl Kálmán bádogos, Dévald Mihály csizmadia, Gazdag György építőmester, Steiner M. Albert kereskedő, Vaszil György szabó, Taró Tivadar hentes.

Mintán ezzel a szeptember havi esküdtek névsorát összeállították, ugyanezen ülésben elhatározták *Fráter* Zsigmondnak törlesztését az esküdtek lajstromából, mivel az esküdtszék hatásköre alá eső területről elköltözött.

A Párisi Áruház tüzkatasztrófája a királyi táblán.

Most egy éve, hogy a Párisi Áruház tüzkatasztrófája oly borzasztó károkat okozott és a katasztrófa nyomában megindult bünvádi, valamint polgári eljárások egész légiója még mindig csak a kezdet stádiumában van.

Ami a bünvádi eljárást illeti, az ügyészség nem volt hajlandó elvállalni a vád képviselőt és így a tűzhalált szenvedett áldozatok hozzátartozói léptek föl mint pótmagánvádlók. Ezek közt elsőnek Spira Adél jelentkezett, akihez az utolsó pillanatban az elhalt Becher Ilona özvegye és özvegy Reicher Simonné is csatlakozott. Spira Adélnak a múlt hetekben kártérítést adtak az áruház tulajdonosai, mire a panaszát visszavonta. Csopey vizsgálóbíró, tekintettel arra, hogy a pótmagánvádlónak először jelentkezett Spira Adél elől panaszától és a másik két vádló nem jelentkezett pontos időben, az eljárást megszüntette és ezt a határozatot a budapesti büntető törvényszék vádtanácsa is megerősítette.

Tegnap délelőtt a két elsőfokú bíróság döntése ellen özvegy Reicher Simonné felfolyamodást adott be a királyi táblához. A folyamodásban kimutatja, hogy a bünvádi eljárás értelmében téves a bíróság döntése, mert igaz, hogy ő nem azon a harmincz napon belül jelentkezett a vád képviselőjére, mikor arról az ügyészség lemondott, azonban Spira Adél nyomában a közzétett nyilatkozata után lépett föl vádlóként és a törvény értelmében a károsultak az eljárás bármelyik időszakában csatlakozhatnak a vádhoz. A vizsgálóbíró tehát helytelenül járt el, mikor mellőzte a vizsgálatot és formai okokból megszüntette az eljárást.

Ami már most a vád érdemi részét illeti, a panaszosok azt állítják, hogy Goldbergerék gondatlansága idézte elő a tüzvészt, aminek aztán emberhalál volt a következménye. A károsult állítását bizonyítékokkal és tanúkkal kívánja bizonyítani.

A felfolyamodás szerint nem következhetett volna be a tüzkatasztrófa oly elementáris erővel és nem pusztíthatott volna oly rohamosan, ha az ülettulajdonosok a köteles gondoságot nem mulasztják el és a szigorúan előírt feltételeket, utasításokat betartják.

Hogy a rövid zárlat bekövetkezett, a panaszosok szerint ennek csakis a Goldbergerék gondatlansága volt az oka, így hát ők felelősek a tüzvészokozásért, ugyiszintén az ennek áldozatul esett emberéletért.

A bünvádi eljárással egyidőben dr. Keszler Zsigmond ügyvéd, aki a leégett házban lakott és akinek lakását, irodáját a tűz teljesen elhamvasztotta, szintén pört indított a polgári bíróságnál. Kárát hatvan ezer koronára számította fel és a kártérítési összeg megfizetésében egyetemlegesen kérte marasztalni Goldbergeréket, a ház tulajdonosát, a tűzoltóságot és végül a fővárost, mert az építési engedélyt a törvény ellenére megadta.

A polgári bíróság a kártérítési pörben majd csak azután fog dönteni, ha a büntető eljárást jogerősen befejezik és az összes iratokat, bizonyítékokat a rendelkezésére bocsátják.

TANUGY.

Beiratások a váradi-velencei r. kath. iskolába.

A nagyváradi-velencei róm. kath. elemi fi- és leányiskolában a beiratások folyó évi szeptember hó 1-én, 2-án és 3-án tartatnak, mindennap délelőtt 8 órától 11-ig, délután 2-től 5-ig. A fi-iskolában folyó építési munká-

latok miatt a fi-iskolai beiratások a templom-terti Kath. Körben tartatnak meg.

Szeptember 4-én «Veni Sancte». 5-étől a fi-iskola elkészültéig a rendes iskolai időben még jelentkezhetnek a Kath. Körben beiratás végett mindazon tanulók, kik valamely akadályozó ok miatt a beiratásra rendelt napokon nem jelentkezettek.

Nagyvárad, 1904. augusztus 30.

Az igazgatóság.

Beiratások a nőipariskolába.

Az iparfejlesztő társaság védnöksége alatt álló biharmegyei és Nagyvárad városi nyilvános Nőipariskolában a beiratások (Fő-utca Apolló épület) megkezdődtek.

Beiratási díj: 4 korona, félévi tandíj 60 korona, bármely szakosztályban.

Az intézetben végzett növendékek iparjogosultak.

Vidékiek, mint bennlakók felvétetnek.

Magán uton végezni óhajtó kézimunka tanítónők kiképzését nyernek. A városi, megyei és a kamara által fenntartott helyekre: szept. 5-ig pályázhatnak szegény leányok.

TAVIRATOK.

Királyunk ajándéka.

Budapest, aug. 30. (Saj. tud. táv.) Newyorkból jelentik: Müller nagykövet ideérkezett, hogy átnyujtsa Rooseweltnek Magyarország királyának remekműű ajándékát, egy diszes kiállítású könyvet, mely Magyarországról és Ausztriáról statisztikai adatokat foglal magában.

A miniszter köszönete püspökünknek.

Budapest, aug. 30. (Saj. tud. táv.) Tallian miniszter köszönetet mondott Szmracsányi püspöknek, amiért a püspökség összes erdőbirtokait felszabadította a tilalom alól s így az inséges népet legelőhöz juttatta lábos jószágai részére.

Oláh tanítók a népiskolák reformja ellen.

Arad, aug. 30. (Saját tud. táv.) Az aradmegyei oláh tanítók népes gyűlést tartottak Világoson, melyen hosszas vita után elhatározták, hogy az aradi román szentszéknél sürgetni fogják, hogy foglaljon állást a népiskolák tervezett reformja ellen és erről értesítse Berzeviczy minisztert.

Összeomlott templom.

Hódmezővásárhely, aug. 30. (Saj. tud. táv.) A most felépült és őszszel felszentelni tervezett református templom összeomlott. A szakértők szerint az összeomlás oka az, hogy a vasszerkezetek nem voltak összekapcsolva. A templom felépítése 90 ezer koronába került, melyet többnyire közadakozásból gyűjtöttek össze.

Apponyiék Amerikában.

Budapest, aug. 30. (Saját tud. táv.) Az interparlamentáris kongresszusra utazó magyarok ma délután 4 órakor érkeztek meg Newyorkba. Nagy ünnepséggel fogadták.

Egy detronizált szultán halála.

Budapest, aug. 30. (Saját tud. táv.) Konstantinápolyból arról értesülünk, hogy

V. Murad, detronizált szultán ma reggel meghalt.

A norvég kormányválság.

Krisztlândia, aug. 30. Az államtanács mai ülésén elhatározta, hogy szeptember 1-től kezdve Michelsen államtanácsos veszi át a pénzügyi tárczát és Vogt államtanácsos a kereskedelmi tárczát. Kildal és Schöning államtanácsosok belépnek a stockholmi norvég államtanácsba.

NYILTTÉR.

Iskolai idényre!

Kitűnő minőségű gyermek, leány és fiú CZIPŐK óriási választékban

feltűnő olcsó árak mellett csak

Aranyi Albert

czipőáruházában szerezhetők be
Nagyvárad, Fő-utca (Oláry mellett.)

Női és férfi LISSÉ CZIPŐK már 9 kor.-ért is kaphatók.

A világhírű KOBRAK-féle budapesti kézimunka czipők egyedüli raktára

Kérem a pontos címre figyelni

Telefonszám 512.

Tisztelettel tudatom, hogy

fogorvosi és fogtechnikai műtermemet

Nagyváradra helyeztem át.

Lakásom: Olaszi Fő-utca a hol néhai Dr. Heimann József fogorvosi műterme volt.

Rendelő órák: d. e. 9—12-ig
d. u. 2—5-ig

Dr. Halász A. Andor.

az összes gyógy és orvostudományok tudora.

száj és fogbetegségek szakorvosa.

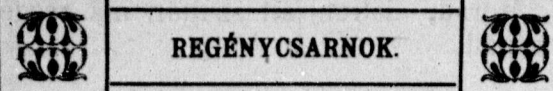
Telefon 574 szám.

Az iskolai idényre!

Nagy választék:
gyermek czipőkben,
férfi fehérneműek,
harisnyák és
kalapokban
ZALA FERENCZ

uri divat üzletében Fő-utca.

LOVAGRIN, mesés hatású hajnövesztőszer f ő r a k t á r a.

REGÉNYCSARNOK.

A brixtoni rejtély.

— Bűnügyi regény. —

Írta: A. C. D. (Angolból.)

Lucynak nem szólt semmit a papirosról melyet rögtön elégetett. De magában eliszonyodva gondolt arra a rejtélyes hatalomra, mely ilyen eszközökkel és fegyverekkel rendelkezik . . . ki szállhatna vele szembe? . . . Hisz ugyanaz a kéz, mely paplanára tüzte a papirost, meg is ölhetne volna az ágyában és soha senki se tudta volna meg, ki volt a gyilkos!

Másnap reggel még jobban megrendült. Eppen a reggelinél ültek, midőn Lucy meglepetve fölrikoltott és a menyezetre mutatott . . . A közepén, valószínűleg égett végű bottal, a 28-as szám volt fölírva. A leány nem tudta, mit jelent ez, és John Ferrier sem mondta meg neki, de egész éjjel nem aludt, hanem lövésre készpuskával virrasztott . . . Es mégis, másnap reggel nagy számokkal fehérített a »27« a kapun! Így mult nap nap után, s a láthatatlan ellenség pontosan fölírta minden elmúlt napot, s valami szembetűnő helyre minden éjszaka fölírta, hogy hány nap van még hátra a »kegyelem hónap«-jából. Es a szegény majoros, aki hiába virrasztott, vigyázott, sohasem birt nyomába jutni a láthatatlan kéznek, mely a fenyegető határnapot minden reggel közelebb toltta egyel, s végre már annyira erőt vett rajta valami babonás, csüggedő félelem, hogy üldözött vadként lappangott tulajdon házában.

Most már csakegy reménye volt, hogy Jefferson Hope visszatér és segít rajta. De a napok multak, a húzból, tizenöt lett, a tizenötből tíz és Jefferson nem jött . . . Egyre fogyott a napok száma s az öreg feszülten figyelt minden lödögásra, de a várva várt szabadító csak nem jött!

Végre, mikor a négy is leolvadt háromra s a három ismét kettőre, minden reményét elvesztette az öreg. Egymagában, nem segítve senkitől, hogyan is szökhetett volna meg, mikor még a körül fekvő hegységet sem igen ismerte? . . . A jártabb utakat szigorúan őrizték s a Tanács engedélme nélkül senki se távozhatott a városból, szóval semmi reménye nem lehetett arra, hogy megmenthesi magát és leányát a rájuk váró kegyetlen sorsától.

Az napon, mikor háza falán a 2-es szám jelezte, hogy holnap virrad föl az utolsó nap, az öreg majoros este felé egyedül üldögélt szobájában és már nem is gondolkodott. Valami fásult megnyugvás fogta el, érezvén, hogy nem változtathat végsőként, bele akart törődni, nyugodtan és elszántan akarta várni a végső leszámolást . . .

Egyszerre csak fölrezzent tompa kétségbeeséséből . . . Ugy rémlett neki, hogy halk kopogtatást hall . . . A nesz kívülről jött, a kert ajtó felől . . . Ferrier fölugrott, óvatosan ki-surrant a verandára és megállt, most ismét hallotta a halk, kapargáló neszt . . .

— Mi lehet ez? . . . Talán orgyilkos, aki a Szent Tanács végzetét jött végrehajtani? . . . Vagy az a titkos kéz, mely fölírja az utolsó napot? . . . Mindegy! . . . Akár ez, akár az: tudni, látni akarja; és ha a halál kopogtat a házában, hát az is jobb, mint ez a kínos, kétségbejuttató bizonytalanság.

(Folyt. köv.)

KOZGAZDASAG.

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. aug. 30-én

Osztrák hitel	—	—	—	—	685.50
Magyar hitel	—	—	—	—	749.50
Allmivasut	—	—	—	—	694.—
Rimamurányi	—	—	—	—	488.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	585.25
Salgótarjáni	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, aug. 30.

Buza áprilisra	—	—	—	—	10.92
Buza október	—	—	—	—	10.69
Tengeri	—	—	—	—	7.56
Rozs okt.	—	—	—	—	8.28
Zab ápr.	—	—	—	—	7.36
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—

Értéktőzsde.

Budapest, aug. 30.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	118.90
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	97.10
Magyar vasuti kölcson aranyban 4%	—	—	—	—	88.75
Magyar vasuti kölcson ezüstben	—	—	—	—	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	97.73
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	98.50
Horváth szlavon földtehermentési kötvény	—	—	—	—	2.06
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcson	—	—	—	—	161.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcson	—	—	—	—	.99
Osztrák járdék papirban	—	—	—	—	99.85
Osztrák járdék papirban	—	—	—	—	1.19
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	.99
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	1.58
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	16.12
Osztrák magyarban részvény	—	—	—	—	7.59
Magyar hitelbankrészvény	—	—	—	—	6.47
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	638.75
Párisi vista	—	—	—	—	19.04
29 frankos arany (Napoleon'dor)	—	—	—	—	117.17
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	23.93
Londoni vista	—	—	—	—	94.92
20 márkás arany	—	—	—	—	23.44

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

A székelyföldi ásványvizek páratlanja

„Répáti“

a legjelesebb égvényes gyógy-savanyuviz

mely kiválóan szerencsés vegyi összetétele, rendkívül dús, főleg kötött szén-sav-tartalma és kellemes íze folytán ritkítja párfját a kontinensen.

Elsőrangú gyógyital emésztési-zeleti nehézségeknél, vese-, gyomorbél bajokban, gyuladással, hólyag, köszvényes bántalmak és vérszegénység ellen stb.

Főúri kedvenc ital,

határozottan a legkedvesebb pezsgőborviz!

Mint a belserveszet betegségei ellen legkellemesebb és leghatásosabb s egyszersmind legolcsóbb gyógyító szer, úgy is, mint páratlan élvezeti italt, a »Répáti ásványviz«-et minden czéltudatos, elfogulatlan ivónak rendes használatra lelkiismerettel ajánlhatjuk.

A »Répáti víz« minden jobb fűszerkereskedésben és vendéglőben kapható.

BOROS I. óras és ékszerész Nagyváradon.

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy **óra- és ékszerüzletemet Nagyvárad, Fő-utca, (Nyíri gyógyszerár mellett)** jelentékenyen kibővítettem és a legfinomabb, legmodernebb árukkal szereltem fel.

Allandó raktáron tartok nagy választékban legfinomabb kivitelű férfi és női arany-órákat, lánczokat, valamint mindennemű arany és ezüst ékszereket. Az eddigi hiányt pótolva, tiszteletben a legjobb minőségű látványos szerkezeti czikkeket is berendeztem, melyre a t. közönség b. figyelmét külön is felhívom.

Kitűnő szerkezeti tula, ezüst és nikkel órák, szabályozott svájci inga órák nagy raktára.

Jutányos szolid áruk.

Javítások pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Az eddigi szives bizalmat megköszönve, további becses pártfogást kér, tisztelettel:

Boros I.

óras és ékszerész.

U Z L E T - Á T H E L Y E Z É S !

HOFFER BERTALAN

paplangyártási telepét Fő-utca, Bazár-épületből

Szilágyi Dezső u. dr. Adorján-ház

szouterrain helyiségébe helyezte át, miről a nagyérdemű vevőközönséget értesíti és további szives látogatását kéri.

Kész paplanok dús választékban.

Ugyanott varróleányok folytonosan felvétetnek.

REGÉNYCSARNOK.

A brixtoni rejtély.

— Büntügyi regény. —

Írta: A. C. D. (Angolból.)

45

Lucynak nem szólt semmit a papirosról melyet rögtön elégetett. De magában eliszonyodva gondolt arra a rejtélyes hatalomra, mely ilyen eszközökkel és fegyverekkel rendelkezik . . . ki szállhatna vele szembe? . . . Hisz ugyanaz a kéz, mely paplanára tűzte a papirost, meg is ölhetne volna az ágyában és soha senki se tudta volna meg, ki volt a gyilkos!

Másnap reggel még jobban megrendült. Eppen a reggelinél ültek, midőn Lucy meglepetve felsikoltott és a menyegzőre mutatott . . . A közepén, valószínűleg égett végű bottal, a 28-as szám volt fölírva. A leány nem tudta, mit jelent ez, és John Ferrier sem mondta meg neki, de egész éjjel nem aludt, hanem lövésre készpuskával virrasztott . . . Es mégis, másnap reggel nagy számokkal fehérlett a »27« a kapun!

Igy mult nap nap után, s a láthatatlan ellenség pontosan fölírta minden elmúlt napot, s valami szembetűnő helyre minden éjszaka fölírta, hogy hány nap van még hátra a »kegyelem hónap«-jából. Es a szegény majoros, aki hiába virrasztott, vigyázott, sohasem birt nyomába jutni a láthatatlan kéznek, mely a fenyegető határnapot minden reggel közelebb toltta egyel, s végre már annyira erőt vett rajta valami babonás, csüggedő félelem, hogy üldözött vadként lappangott tulajdon házában.

Most már csakegy reménye volt, hogy J. fferson Hope visszatér és segít rajta. De a napok multak, a húzból, tizenöt lett, a tizenötből tíz és J. fferson nem jött . . . Egyre fogyott a napok száma s az öreg feszülten figyelt minden lödögörsra, de a várva várt szabadító csak nem jött!

Végre, mikor a négy is leolvadt háromra s a három ismét kettőre, minden reményét elvesztette az öreg. Egymagában, nem segítve senkitől, hogyan is szökhett volna meg, mikor még a körül fekvő hegységet sem igen ismerte? . . . A jártabb utakat szigorúan őrizték s a Tanács engedelmé nélkül senki se távozhatott a városból, szóval semmi reménye nem lehetett arra, hogy megmenntethi magát és leányát a rájuk váró kegyetlen sorsiól.

Az napon, mikor háza falán a 2-es szám jelezte, hogy holnap virrad föl az utolsó nap, az öreg majoros este felé egyedül üldögélt szobájában és már nem is gondolkodott. Valami fásult megnyugvás fogta el, érezvén, hogy nem változtathat végzetén, bele akart törődni, nyugodtan és elszántan akarta várni a végső leszámolást . . .

Egyszerre csak fölrezzent tompa kétségbeeséséből . . . Ugy rémlett neki, hogy halk kopogtatást hall . . . A nesz kívülről jött, a kert ajtó felől . . . Ferrier fölugrott, óvatosan kisorsrant a verandára és megállt, most ismét hallotta a halk, kapargáló neszt . . .

— Mi lehet ez? . . . Talán orgyilkos, aki a Szent Tanács végzetét jött végrehajtani? . . . Vagy az a titkos kéz, mely fölírja az utolsó napot? . . . Mindegy! . . . Akár ez, akár az: tudni, látni akarja; és ha a halál kopogtat a házában, hát az is jobb, mint ez a kínos, kétségbeesítő bizonytalanság.

(Folyt. köv.)

KOZGAZDASAG.

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. aug. 30-én

Osztrák hitel	— — — — —	685.50
Magyar hitel	— — — — —	749.50
Allmvasut	— — — — —	694.—
Rimamurányi	— — — — —	488.—
Magyar jelzálog	— — — — —	585.25
Salgótarjáni	— — — — —	—
Wagon-kölcsön	— — — — —	—

Határidők.

Budapest, aug. 30.

Buza áprilisra	— — — — —	10.92
Buza október	— — — — —	10.69
Tengeri	— — — — —	7.56
Rozs okt.	— — — — —	8.28
Zab ápr.	— — — — —	7.36
Káposzta, repcze, aug.	— — — — —	—

Értéktőzsde.

Budapest, aug. 30.

Magyar aranyjárdék 4 %	— — — — —	118.90
Magyar koronajárdék	— — — — —	97.10
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 %	— — — — —	88.75
Magyar vasúti kölcsön ezüstben	— — — — —	—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	— — — — —	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4 %	— — — — —	97.73
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	98.50
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — — — —	2.06
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	161.50
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	— — — — —	.99
Osztrák járadék papirban	— — — — —	99.85
Osztrák járadék papirban	— — — — —	1.19
Osztrák járadék aranyban	— — — — —	.99
Osztrák korona járadék	— — — — —	1.58
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	16.12
Osztrák magyarban részvény	— — — — —	7.59
Magyar hitelbankrészvény	— — — — —	6.47
Osztrák hitelintézet részvény	— — — — —	638.75
Párisi vista	— — — — —	19.04
29 fracos arany (Napoleon'dor)	— — — — —	117.17
Németbirodalmi márka	— — — — —	23.93
Londoni vista	— — — — —	94.92
20 márkás arany	— — — — —	23.44

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

A székelyföldi ásványvizek páratlanja

„Répáti“

a legjelesebb égvényes gyógy-savanyuviz

mely kiválóan szerencsés vegyi összetétele, rendkívül dús, főleg kötött szénsav-tartalma és kellemes íze folytán ritkítja pártját a kontinensen.

Elsőrangú gyógyital emésztési-zeleti nehéz ségeknél, vese-, gyomorbél bajokban, gyuladással, hólyag, köszvényes bántalmak és vérszegénység ellen stb

Főuri kedvenc ital,

határozottan a legkedvesebb pezsgőborviz!

Mint a belsőszervezet betegségei ellen legkellemesebb és leghatásosabb s egyszerűs mind legolcsóbb gyógyító szert, úgy is, mint pártalan élvezeti italt, a »Répáti ásványviz«-et minden czéltudatos, elfogulatlan ivónak rendes használatra lelkiismerettel ajánlhatjuk.

A »Répáti viz« minden jobb fűszerkereskedésben és vendéglőben kapható.

BOROS I. órás és ékszerész Nagyváradon.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy **óra- és ékszerüzletemet Nagyvárad, Fő-utca, (Nyíri gyógyszerár mellett)** jelentékenyen kibővítettem és a legfinomabb, legmodernebb árukkal szereltem fel.

Allandó raktáron tartok nagy választékban legfinomabb kivitelű férfi és női aranyórákat, lánczokat, valamint mindennemű arany és ezüst ékszereket. Az eddigi hiányt pótolva, üzletemben a legjobb minőségű lát szerzeseti cikkeket is berendeztem, melyre a t. közönség b. figyelmét külön is felhívom.

Kitűnő szerkezetű tula, ezüst és nikkel zs-bórák, szabályozott svájcezi inga órák nagy raktára.

Jutányos szolid árak.

Javítások pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Az eddigi szives bizalmat megköszönve, további becses pártfogást kér, tisztelettel:

Boros I.

órák és ékszerész.

U Z L E T - Á T H E L Y E Z É S !

HOFFER BERTALAN

paplangyártási telepét Fő-utca, Bazár-épületből

Szilágyi Dezső u. dr. Adorján-ház

szouterrain helyiségébe helyezte át, miről a nagyérdemű vevőközönséget értesíti és további szives látogatását kéri.

Kész paplanok dús választékban.

Ugyanott varróleányok folytonosan felvétetnek.

686

A

„Nagyvárad Hítelbank Részvénytársaság“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

**törlesztéses
jelzálogkölsönöket
nyújt,**

melyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsönkérő részről hiteles

telekkönyvi kivonat, kataszteri bir- tokiv és esetleg községi becsü-bizo- nyítvány mutatandó be. Drágább kamatozásu kölcsönöket bélyeg- és illetékmentesen convertál.

Eltógad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett **5°-os** kamatot összeg után fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

789

Az igazgatóság.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt **REISZ és PORJESZ.**

Május elsejétől fogva
Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern stylben, gazdag választék- ban, gyári árban.

Szolid, szabott árak!

Az Orsolya-zárda nagyságos főnöknője által kiadott prospektus szerint intézeti teljes felszerelések u. m: fehérneműek, evőeszközök, harisnyák, mosdótál, fiókkal ellátott tükör, fésűk, kefék, reggeli- és sárczipők, esőernyők, iskolaszerek és táskák.

Mélyen leszállított árban kaphatók:

FRISS és TÁRSA korona és fillér bazár, Olaszi, Fő-utca.

Minden vásárolt összegből 5% engedmény.

Telefon: 130.

FIGYELEM.

A közelgő iskolai idényre úgy fiu, mint leánykák részére szükséges mindenféle gyermek-ingek, szoknyák, alsó-
nadrágok és ágyneműek

a legolcsóbb árban kaphatók

Kovács L. és Társánál

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

Uj áruházunk Zöldfa-utca elején.

Uj áruházunk Zöldfa-utca elején.

Még csak 3 hétig.

Hatóságilag engedélyezett

VÉGELADÁS!

Az üzlethelyiség átadása folytán

már csak szeptember 15-ig tart a végeladás s minden elfogadható áron árusítom el a még raktáron levő árukat.

SERÉNYI M. Szt.-László-tér, Sas-szálloda kapuja mellett.

Még csak 3 hétig.

KALENDA JÁNOS

varrógép- és kerékpár-raktára

Nagyváradon, Szent László-tér,

holdas templom mellett.

A legujabb Puch és Helical kerékpárok

és kerékpár alkatrészek megérkeztek.

Kerékpárok és varrógépek javítása jutányosan // Mindennemű varrógépek és varrógép alkatrészek
eszközöltetik. nagy raktára.

A j á n l j a

KARDOS LIPÓT

Nagyvárad, Szt.-László-tér 1. sz.

Iskolatáskák, írószerek, fiókos- és kézitükrök, levél-kazetták, lavorok, evő-eszközök, zsebkések, kalocsni és reggeli cipők, kefék és fésűk, esőernyők, férfi- és női fehérneműek, férfi nyakkendők, őszi férfi- és gyermek sapkák, férfi-, női- és gyermek harisnyák, női fekete és mosó kötények, gyermek empir kötények, szivar- és pénztárczák, fogkefék, szappanok és piperéczikkek, gummi-különlegességek, ajándék- és disztárgyak beszerzését.

Becsés pártfogását kérve vagyok

Szerencse buzár

kiváló tisztelettel

Szent.-László-tér, (Kiss Károly mellett.) **Kardos Lipót.**

Baba javítást elvállalok.

Láda és kézi koferek.